

Ngaahi Uesia 'o e Kilí

'Oku malava ke fakakulokula 'a e kilí (erythema) 'i he feitu'u na'e fakahoko ai 'a e faito'ó. 'E 'ikai hoko 'eni ia 'i he taimi pē ko iá ka 'oku angamaheni'aki 'a 'ene toki 'asi mai 'i he lolotonga 'o e lele 'a e faito'ó pea 'oku toki fa'a kamata ke mole atu 'i ha uike 'e 2-4 me'i he 'osi 'a e faito'ó;

fakalalahi ange
'ene lanu
pingiki'i pe
'uli'uli ange

ongo'i mātu'u pe
mano'ono'o, pea
mamahi

hoko 'o veli pea veveli

'Oku 'ikai malava ke ta'ofi ha ngaahi uesia ia ki ho kilí, ka neongo iá 'oku 'i ai 'a e ngaahi me'a 'e lava ke ke fakahoko ke tokoni ke ke ongo'i fiamālie ange ai; Talaange ki ho'o tokotaha hulu huelo faito'ó (radiation therapist) pe neesí felāve'i mo ho'o founa tauhi angamaheni ki ho kilí. Te ne fakahā atu kapau 'e fiema'u ha fa'ahinga liliu ki ai

'E malava ke ke
kaukau 'i ha vai kaukau'anga (swimming)
kapau 'oku 'IKAI ke mohomoho (blistered)
pe mafohifohi ho kilí

'E malava ke ke
fakatokanga'i 'oku fiamālie ange ke tui e
vala 'oku hao ngatōtoó

Kātaki 'o ta'ofi 'a e...
Fakala'ala'aá pea malu'i 'a e feitu'u ko iá
me'i he ulo fakahangatonu ki ai 'a e la'aá

Haisiní mo e milimilí

- Kapau 'e fiema'u, 'e 'oatu 'e he'emaui kau neesí ha kilimi milimilí (moisturiser) ke ke ngāue'aki 'i he lolotonga 'o e faito'ó. Kaekehe, kapau 'oku 'i ai ha'o kilimi milimilí ia 'a'au 'oku ke sai'ia ange ai, kātaki 'o ha'u mo ia ke fakahā ange ki he'emaui kau neesí
- Ngāue tu'o lahi 'aki 'a e kilimi milimilí 'i he 'aho kae 'oua na'aá ke milimilí kimu'a pea toki fakahoko ho faito'ó
- Kātaki kae ta'ofi hono ngāue'aki kapau 'e taukovi ki ho kilí pe kapau 'e fakamohomoho pe mafohifohi ho kilí

Tafitafi mo e kaukau'

Fakapapau'i 'oku 'ikai ke fu'u vela 'a e vai: tafitafi 'i 'a e kilí 'aki ha ngaahi nāunau fakama'a 'oku ke fa'a ngāue anga maheni 'aki pea pōpooki ke mātu'u

ngaahi 'otolono/me'afana fakanamu lelei
(deodorants/sprays)

Kātaki 'o hokohoko atu hono faka'aonga'i 'o e 'otolono 'oku ke anga ki ai, tukukehe kapau 'oku ne uesia ho kilí: ta'ofi kapau 'oku fakamohomoho pe mafohifohi ai ho kilí

Ngaahi me'a ke 'TA'OFI' me'i he feitu'u 'oku faito'ó Kātaki 'o faka'ehi'ehi mei hono...

mili 'o e
feitu'u ko
iá

ngāue'aki 'o ha
tepi fakapipiki
'oku pikipiki

telé

ngāue'aki 'o ha me'a
fakapipiki (wax),
kilimi pe hulu maama
mālohi (lasers)

Tokakovi

'Oku ngalingali ke uesia ange 'e he luá 'a e kakai 'oku nau fakatou faito'ó kimó (chemotherapy) mo e hulu huelo faito'ó (radiotherapy). Kātaki 'o sio ki he'emaui kau neesí ki he Kanisaá kapau 'e hoko 'a e tokakovi ko ha palopalema.

Kapau 'oku ke lua, 'e lava ke maha 'a e vai me'i ho sinó. Fakapapau'i 'oku ke kei inu pē 'a e vai pe huhu'a inu pea talanoa ki he'emaui timí.

Mamahi pea ake/fefulofulai

'E lava ke hoko ha ngaahi fefulai 'i he feitu'u 'oku fakahoko ai 'a e faito'ó te ne lava 'o fakatupu ha ta'efiamālie pe mamahi. Ma'u ha faito'o fakanonga ki he langá hangē ko e panatoló (paracetamol) 'i ha taimi 'e fiema'u ai. Talanoa mo ho'o timi faito'ó kapau 'oku 'ikai ke kei mapule'i 'a e langá.

Ngaahi Ma'u'anga Fakamatalá
SCoR—The Society and College of Radiographers
evio—Cancer Institute NSW

Faito'o Hulu Huelo ki he Fatafatá: Tafa'aki Ngaahi Uesia

Radiation Therapy to the Chest: Side Effects

Fakanounou

'Oku malava 'e he faito'o hulu hueló (radiation therapy) 'o uesia 'a e feitu'u 'oku fakahoko ai ho faito'ó, ka 'e lava ke kehekehe pē 'eni ki he tokotaha mahaki takitaha. 'Oku pau na'e 'osi talanoa mo koe 'a e Toketā Mataotao ki he Faito'o Hulu Huelo 'o e Kanisaá (Radiation Oncologist) fekau'aki mo e ngaahi uesia taimi nounou mo e taimi lōloá mo koe 'i he lolotonga 'o e founa ngāue ki hono ma'u 'o ho'o fakangofuá.

'Oku fakama'ala'ala atu 'i he tohi fakamatalá ni 'a e ngaahi uesia taimi nounou. Ko e ngaahi faka'ilongá ni 'e ala kamata ia lolotonga 'o ha pupunga faito'o hulu huelo pea 'e ala fakalalahi 'i ha uike 'e 1-2 hili ha 'osi 'a ha pupunga faito'o. Kā neongo 'ení, 'oku totonu ke nau malona hifo hili ha uike 'e 6 me'i hao faito'o.

'E sio atu 'a e kau neesí ki he Kanisaá kia koe 'i he 'Aho 1 pe 2 'o ho faito'ó ke mou toe talanoa ki ha'o ngaahi hoha'a pe ngaahi fehu'i lahi ange. 'E lava ke fokotu'utu'u ha ngaahi sivi lahi ange 'i he taimi ko 'ení.

Welcome Haere Mai | Respect Manaaki
Together Tūhono | Aim High Angamua

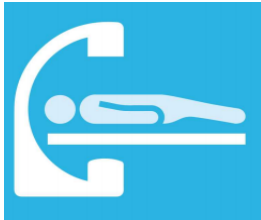

Ngaahi Uesia 'Oku Lahi Taha 'Enau Hokó

- Ongo'i Tāvaivaia
- Oesophagitis – fakahangatāmaki 'o e halanga me'atokoní
- Tale pakupaku pea mo/ pe mamahi
- Ngaahi uesia 'o e kilí
- Tokakovi
- Mamahi pea ake/fefulofulai

'Oku mau 'i heni ke tokoni!

'E 'eke atu 'e ha tokotaha faito'o hulu huelo 'i he 'aho takitaha pe 'okú ke ongo'i fēfē. Kātaki 'o 'oua na'á ke momou ke fakahaa'i ha me'a 'okú ke hoha'a ki ai. Kapau 'okú ke a'usia ha taha 'o e ngaahi uesia ko 'ení ka 'oku 'ikai fakangatanga pē ki he lisi ko 'ení; te mau lava 'o fakafehokotaki koe ki he'emaui kau neesi 'i he Va'a Kanisaá (Oncology) ke mou talanoa lahi ange ki ai.

Ngaahi fakaikiiki ki he fetu'utaki

Regional Blood and Cancer Service
Building 8, Level 4
ADHB

Telefoni: 09 307 4949

Tesi Talitali Kakaí ext 22631

Kau Neesi ext 22837

Acute Oncology ext 23826 (Mōnite-Falaite 8 pongipongi-4 efiafi)

Ongo'i Tāvaivaia

'Oku lahi 'a e ngaahi me'a 'oku nau fakatupunga 'a e ongo'i hela'ia

- Ko e uesia 'e he faito'ó 'a e ngaahi sela (cell) angamaheni 'o e sinó
- Loto hoha'a fekau'aki mo ho'o puké
- Fononga faka'aho ki he faito'ó
- Ko hono fakapalanisi 'o e mo'uí 'i tu'a 'i ho faito'ó

Ngaahi Fokotu'ú:

- Fakapapau'i 'oku potupotu-tatau 'a e ngaahi me'atokoní 'okú ke ma'ú
- Inu ke lahi 'a e vaí pe huhu'a inu
- Ma'u ha mālōlō mo ha fakamālohisino ma'ama'a pē (luelue)
- Ngāue'aki hono tokangaekina pē koé (self care)—ngaahi founa fakafo'ituitui ke tokoni atu ke ke fakafiemālie ai
- Tali 'a e tokoni meí he ní'hi kehé

Mahaki'ia 'o e mongá (Oesophagitis)

'Oku malava ke ake pe mamahi'ia 'a e mongá (oesophagus pe halanga me'atokoní) lolotonga 'o e faito'o hulu huelo (radiation therapy) ki he fatafatá. 'Oku 'ikai a'usia 'eni ia 'e he kau mahaki kotoa pē.

'Oku kau 'i he ngaahi faka'ilonga ke vakai'í 'a e:

- holo 'a e mamafa 'o e sinó
- mamahi'ia 'a e mongá 'i he kaí mo e inu – odynophagia
- faingata'a'ia 'i he foló – dysphagia
- hake vela
- ongo'i hangē 'oku 'i ai ha 'ēsiti 'i he tu'a mongá
- ngaahi liliu 'i he ifó
- Ngaahi fakahangatāmaki
- tokotokakovi mo e lua
- fakahake toto (bleeding) - hāhāmolia.

Kapau 'okú ke a'usia ha taha 'o e ngaahi uesia ko 'ení, kātaki 'o fakahā atu 'eni ki ho'o timi faito'ó.

Ko e hā 'a e me'a te u lava 'o fakahoko ke mapule'i ai 'eni?

- Faito'o angamaheni ki he ta'ofi langá 'oku fokotu'u atu 'e ho'o toketaá pe neesi
- Faito'o ta'ofi langa hangē ko e panatoló (paracetamol)
- Faito'o fakaongonoa fakapatonu (local anaesthetic) 'oku fana (sprays) pe huhu'a, ki ho mongá ('e toki 'amanaki fakahoko pē 'eni 'i hano fakahoko ha faito'o ki he kongá ki 'olunga 'o ho ma'ama'á taupotu ki he kiá)

Ngaahi liliu ki he ma'u me'atokoní:

- Toutou kai ha fanga ki'í me'atokoní fakaikiiki
- Tokoni ki hono momosi hifo 'o e me'atokoní 'aki ha'o tangutu hangatonu ki 'olunga hili 'a e ma'u me'atokoní
- Fokotu'u atu ke ke ma'u ha me'atokoní palanisi mo fakapapau'i 'okú ke inu ke lahi 'a e vaí pe huhu'a inu
- Me'atokoní molū / hauhau hangē ko e laise, pateta 'osi o'i, fua'imoa 'osi heu 'i hono fakapakú mo ha iōketi. Ngāue'aki 'a e ngaahi kelevi mo e soosi.

Faka'ehi'ehi meí he:

- Ngaahi me'atokoní pangungungú, lahi ai 'a e 'ēsiti mo e me'atokoní fifisi
- Me'atokoní mo e inu 'oku fu'u velá pe momokó
- 'oua na'a inu ha kava mālohi pe inu 'oku mahi

'Oku toe 'i ai foki 'a 'emaui Tokotaha Mataotao 'i he Me'atokoní (Dietitian) te ne lava 'o 'oatu ha fale'i mo tokoni atu 'i he lolotonga 'o ho Faito'o Hulu Hueló (Radiotherapy)

Pakupaku pe mamahi 'a e mongá pea mo e/ pe talé

Ko e taimi 'e ní'hi 'e kau 'a e mongá mo e halanga mānavá 'i he feitu'u fai'anga faito'ó. 'E lava ke fakatupu heni ha fakahangatāmaki 'i he 'aofi 'o e halanga huhu'a pe'e 'i he sinó (mucous lining).

- 'E lava 'e he'emaui kau neesi 'o 'oatu ha fale'i ki ha huhu'a ki he pūpuú ke ngāue'aki pe ko ha faito'o ki he langá.
- Inu 'a e vaí pe huhu'a inu ke lahi.

Talé:

Kātaki 'o talanoa ki he'emaui kau neesi ke ma'u atu ha fale'i Faka'ehi'ehi meí he inu kava mālohi mo e ifi tapaká 'i he lolotonga 'o ho faito'ó mo e uike 'e 2 hili ho faito'ó.